

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

VI. évfolyam 69. szám

2002. november

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék,,”
(Vörösmarty Mihály)

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor - hívottan és hívatlanul - mindenkit szeretettel vár a
Budapest, V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe

Lapunk az interneten: www.magy-orm.axelero.hu honlapon.

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@axelero.hu

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@mail.datanet.hu

---

„Őrizd meg a Te népedet békében..”

„Téged küldött hozzánk az Atya, és Te megtestesültél a Szent Szúztól, bocsáss meg elhunyt szolgálóidnak, amikor eljössz megítélni azt, amit Te alkottál hiba nélküli kezeddél.”

Itt is kettősség van, ebben a hónapban: a hó elején van a holtakról való megemlékezés, a hó végén pedig már feltűnik a karácsony fényének első sugara. A saragán-ban fordított ezeknek az említése, de a lényegen nem változtat. Jézus eljött hozzánk és ismét eljön, de e két eljövétel között az elhunytak számára bocsánatát most kérjük, hogy egykor magunk is részesedjünk benne.

Dr. Sasvári László

* * *

„A múltat tiszteld, s a jelent vele kösd a jövőhez.”

Vörösmarty Mihály

* * *

Két választás Magyarországon

Mikszáth megbocsátja, hogy regénye címét eltulajdonítom és elferdítem. (Remélem, az irodalomtörténészek is megbocsátják, hiszen az eredeti cím csak egy választást említ...)

Ráadásul megvolt a két választás Magyarországon: tavasszal a parlamenti, ősszel a helyhatósági-kisebbségi.

A kettőt azonban egynek vehetjük, hiszen törvény által elrendelt, rendszeres választások. A második választás viszont most vár ránk, magyarországi magyarörményekre és örményekre.

Közbevetőleg: ezúttal folyt a Magyar Köztársaság történetében a negyedik, szabad parlamenti, és a helyhatóságihoz kapcsolt harmadik, kisebbségi önkormányzati választás. Tehát tizenkét, illetőleg nyolc év...

Említsük-e a sokat idézett bibliai hasonlatot, amely szerint a kivonulás után Mózes 40 évig vezette népet a pusztában, hogy kihaljanak azok, akik még emlékeznek az egyiptomi húsos fazekakra?

Hiszen akkor bele kellene mélyednünk abba a kérdésbe, hogy a mi, 20/21-ik századi magyarságunk tudatában mit jelent az a képletes „egyiptomi húsos fazék”? Vajon 15-25 évvel ezelőtt viselt stallumot-e, vagy inkább fogalmi, zsigeri hozzáállást? Arra gondolok, hogy az „egyiptomi húsos fazék”-hoz való ragaszkodás ma nálunk talán nem is egykor viselt hivatalra vonatkozik, hanem felfogásra. Arra: ki, mikor és hogyan „tanulta” a demokráciát? (Ettől még lehet jobb- és baloldali egyaránt.) Orwellt idézve: valóban az a demokrácia egyesek számára, hogy vannak egyenlők és vannak egyenlőbbek? Önmagunkra vonatkoztatva: vannak örmények és vannak örményebbek? Vagy éppen arra vonatkozna, hogy van nép és van „vezér”?

Ez most, sajnos a mi dolgunk is, a kérdéstől nem menekülhetünk.

A mi közösségünk dolga, helyettünk ugyanis más nem intézi el, más nem hajtja végre a mi feladatunkat. Ha csak „külső” segítségre várunk, akkor az... akkor az sült galamb, amely nem repül a szájunkba.

Négy éve a kisebbségi választások végeredményeként a magyarörmény (többnyire EÖGYKE) képviselők az ARMÉNIA-hoz képest kisebbségként kerültek az országos elektori (az Országos Örmény Önkor-

mányzatot választó) gyűlésbe. Hiába javasoltak kompromisszumot. Hiába javasolták, hogy az OÖ 23 főre emelt testületét arányosan osszuk meg a „két párt” között.

Itt álljunk meg, mert a „két párt” idézőjele nagyon lényeges: úgy érzem, hogy ma már nem „két párt”-ról van szó, s igazán eddig sem volt. De szívesen hangoztatták, hogy két párt van - azok, akik szerették „Sarolta kontra Alex” címkével félrevezetni a tájékozatlan közvéleményt, közhivatalt és közgondolkodást.

Demokrácia-felfogás kérdése: vagy úgy hisszük, hogy két vezér csap össze és mi, közemberek harcolunk a magunk vezéréért. Vagy pedig úgy hisszük, hogy két igyekezet, kétféle megközelítés csap össze - ráadásul demokratikus formákban! - és persze, a két igyekezetnek, a kétféle felfogásnak vannak artikuláló személyiségei, vezetői.

Úgy vélem, ez utóbbi volna a megszívlelendő, a követni való, amit érvényesíteni érdemes. (S tegyük hozzá, hogy demokráciában nyugodtan elképzelhető a kétféle megközelítés helyett három- vagy többféle is.) Én magam a mi közösségünkben látok artikuláló személyiségeket. A „másik oldalon” eddig csak „vezér”-t láttam.

Kell-e magyarázni, hogy mi a különbség a felfogásrendet artikuláló személyiség, vagy a „vezér” képze között?

Ha vezérünk van, hívekként, katonákként az ő érdekeit szolgáljuk, szándékát teljesítjük, lehetőleg kritikátlanul, lehetőleg engedelmesen. Ezt a történelemben diktatúrának nevezik.

Ha azonban **igyekezetünk, értelmes, közösségi megközelítésünk** érvényesül, akkor közösségünkben kiemelünk valakit, akár többeket is, akik artikulálni tudják közösségi törekvésünket. Még akkor is, ha bizonyos részletekben nem értünk egyet a személlyel, az ő személyes meggyőződésével.

Közösséget említettem, térjünk hát konkrét, közösségi dolgainkra.

Kell-e minduntalan magyarázkodnunk, hogy mi, magyarrá vált örmények - alapvetően erdélyi gyökerekkel - igenis kötődünk az örménységhez? Kell-e belebonyolódnunk a mesterségesen elcsúsztatott és széthazudott vitába, miszerint „örmény az, aki örményül tud”?

Sajnos, bizonyára kell...

Ezek a kérdések még nagyon sokszor fel fognak támadni, a tájékozatlanság ugyanis jó táptalaja mindenféle ferdítésnek és butaságnak. (Ne feledjük: alig két éve egy betelefonálás tv-műsorban arra a kérdésre, hogy valóban járt-e ember a Holdon, vagy csak titkos helyen készült filmfelvételekkel ámitották az egész Föld lakosságát, a telefonálók többsége a „titkos filmfelvételek”-re szavazott. Magyarán: a tájékozatlanság, a gondolatlanság legalább olyan általános, mint a közfürdőben szerzett lábgomba...)

Tehát ötvenedszer, századszor is el kell mondanunk, hogy mi örmény származásúak vagyunk, magyarok vagyunk, akik őrzik... stb. (Lásd az elmúlt 5-6 évben lapunkban megjelent érveket, bizonyítékokat, megnyilatkozásokat.)

Elsősorban tehát a végtelen mértékű tájékozatlanság ellen kellene tennünk valamit.

A tájékozatlanság ugyanis döbbenetes: *Szongoth Gábor* a budapesti XI. kerületben (két választási ciklusban betöltött, jó szereplés után) nem kapott kellő szavazatot ahhoz, hogy „örmény legyen”, így döntött a Szavazópolgár. Döntését, persze tiszteletben kell tartani és nem azon töprengeni, hogy valaki, valamikor csalt-e összeszámláláskor.

De: elképzelhető-e számunkra, hogy Szongoth „nem örmény”, pontosabban: hogy Szongoth nem képviselheti hitelesen az örménységet?

A megválasztás nem arról szól, hogy ki a hiteles örmény képviselő és ki nem, hanem arról, hogy mit tud (azaz mi mindent nem tud) a Választópolgár az adott témáról, és az adott személyről.

És nem csak az általam személyesen nagyra becsült Szongoth Gábor dolgáról van szó. A demokrácia velejárója, hogy kevés információval rosszul is tud dönteni a Választópolgár.

Tegyük félre most a kisebbségi és választójogi törvénnyel kapcsolatos vitákat, ugyanis nagyon bonyolult jogi-erkölcsi és kulturális téma ez, amelyet nem lehet és nem szabad néhány jól hangzó, sommás mondattal elintézni. A jelenleg érvényben lévő törvényi szabályozás kereteiben gondolkodjunk tovább.

Dunának, Oltanak egy a hangja / zavaros, halk, halotti hang - írta Ady Endre. Hitte-e, vagy csak vágyta azt az „egy hangot”? A szándéka volt ilyen.

Elmondhatnánk-e egyszer, el akarjuk-e mondani majd valamikor - az Ady-vers parafrázisaként - hogy Mátrának, Gyergyói havasoknak és Ararátnak egy a hangja?

Nos, ez a második választásunk nekünk, ma, Magyarországon.

Gondoljuk végig: valóságosan feszül-e érdekellentét az Erdélyből származó, magyarrá vált, örmény származású s örményül nem tudó állampolgár, valamint a nyolcvan, vagy akár húsz éve Törökországból, Szovjet-Örményországból, netán az évtizede már független Örményországból származó állampolgár között?

Természetesen, generálódott efféle érdekellentét (s ismét lapunk elmúlt 5-6 évi híradásaira és írásaira emlékeztetek). De vajon igazán a magyarörmények és örmények érdekellentétéről volt szó? Nem. Inkább arról, hogy egy néhány fős, nagyhangú csoport lázasan halászott a zavarosban, s ezt a magyarörmények tágran vett közössége nem nézte jó szemmel. A többiek pedig jobbra mélyen hallgattak. Az „ügy” kiváló kezelésének, a valóság leplezésének eszköze volt az a sokat emlegetett hazugság, hogy ez „Sarolta kontra Alex”, hogy nem is volna semmi baj, ha ez a személyes ellentét nem létezne...

Most ismét itt az alkalom, hogy kíséreljük meg másként feltenni, vagy inkább újra megfogalmazni a valódi kérdést, ahelyett, hogy néhány bebetonozott, önző emberbomlasztó akarata szerint folytatjuk az utóvédharcokat.

Meggyőződésem, hogy az itt következő kérdésekre mind-mind egyértelmű „igen” lehet a tisztességes válasz:

Jogos vágy-e a magyar állampolgárrá vált bevándorlótól, ha szeretné a gyerekeit örményül is megtanítani? Hiszen a srác törvény szerint magyar elemi iskolába jár. Kellene-e - közpénzekből, a magyar adófizetők pénzéből, az Országos Örmény Önkormányzatnak juttatott közpénzekből - színvonalas, hatékony oktatást szervezni a számára? (Akkor is, ha a létszám miatt ez az oktatás nem lehetne az államilag elismert iskolarendszer része. De színvonalas és hatékony igenis lehetne!)

Örmény-e az, aki szeretné erdélyi gyökereivel együtt ápolni hagyományait, miközben magyar az anyanyelve és az erdélyi fejedelmek óta számlálja magyarországi éveit? Örmény-e, ha - ugyancsak közpénzekből - bemutatja a szamosújvári, kétszáz éves örmény nyelvű iskolakönyvtől az elmúlt évek magyar anyanyelvű, az örmény múlttal foglalkozó kiadványokig mindenféle kincsét? Azaz, nem kell őt lehangolni a sokezer kilométerre és sokszáz évre lévő, távoli kultúrára való hivatkozással, nem kell ősei (nyugati örmény) nyelvétől nagyon eltérő (keleti örmény) nyelvet számonkérni rajta.

Örmény-e az, aki már Magyarországon született és anyanyelve a magyar, apanyelve az örmény és az álma, hogy még az unokája is tudjon legalább annyit, hogy a Miatyánkot örményül is elmondja?

Vagy: helye van-e az örmény kisebbségben annak a negyedrészt örmény származású magyarnak, aki egy kicsit mindig jobban odafigyel az örmény kultúrára, a hírekre? Hiszen a dédapja még örményül mondta a Miatyánkot (ha többet nem is), és ezért jobban érdekli egy örmény kiállítás, mint a breton, vagy az ohioi indián?

Mindannyiunknak személyesen kell válaszolnunk. Mindannyiunknak, akik önszántunkból - ha megválasztott a Szavazópolgár, akkor képviselőként, ha nem, akkor magánemberként, civil szerveződés tagjaként - igyekszünk valamiként részt venni a magyarországi örmény kisebbség kultúrájának ápolásában. Remélhetőleg születési helyüinktől függetlenül.

Az út szerintem az, hogy elszakadjunk a „vezér” fogalmától. Mert a „vezér” (írjam úgy, hogy „főörmény”?) önmaga szerint, öncéljaira fordít minden eszközt, energiát, befolyást. Pénzt, paripát, fegyvert.

Kinek érdeke 1915-től keltezni a magyarországi örménység kezdetét? Annak-e, aki ugyanakkor szívesen hivatkozik az örményül nem tudó, 1849-es Kiss Ernőre?

Kinek érdeke azzal vádolni a magyarörményeket, hogy el akarnak feledkezni 1915-ről? (Holott nem teszik.)

A „vezér” meghatározza a katonák lépteit, a sorból se jobbra, se balra kitérni nem szabad; elmaradni sem, előre sietni még kevésbé.

Röviden: nem, nem, már régóta nem a sugallt és sulykolt „személyi” ellentétről van szó. Kezdetől fogva arról van szó, hogy a demagóg igyekezettel szemben össze tudunk-e fogni mi, akik magyar adófizető állampolgárok vagyunk? Persze, egyikünk Szamosújvárról, Erzsébetvárosról vagy Gyergyószentmiklósról, másikunk meg az Ararát oldalából jött. Egyikünk néhány (nyugati örmény) szónál többet nem tud az örményből, másikunk meg töri a magyar nyelvet.

A gyerekeink viszont mind-mind Magyarországon születtek, vagy fognak születni...

Ady-idézet után végül József Attila: ez a mi dolgunk, és nem is kevés. A hamarosan következő Országos, illetve Fővárosi Örmény Önkormányzat megválasztása vár ránk, valamint a már megválasztott községi, városi, kerületi önkormányzatok négy éve. A munka áll előttünk...

Etnobizniszról beszélő „vezér” helyett csináljunk örménybizniszt, amelyből a közösség (a bárhol születettek, a magyar anyanyelvűek és az örményül - is - tudók), hangsúlyozottan: a közösség tisztességesen húz hasznot. Mert az a haszon a haza számára is haszon. Függetlenül attól, hogy ez a haza kinek-kinek közülünk régi szülőföld, vagy pedig új, befogadó haza: de nagybetűs Haza. Amit vállalunk.

Dávid Csaba

PS. Én pedig vállalom, hogy utolsó néhány mondatom nem manapság divatos hangnemben szól.

* * *

Kisebbségi önkormányzati választások 2002. október 20. *Néhány elemző adat a választási eredményekről*

Hazánkban 30 örmény kisebbségi választás történt, az örmény választások mindegyike eredményesen zárult. Budapest 16 kerületében és 14 vidéki városban, településen alakulnak örmény kisebbségi önkormányzatok.

A választások az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szempontjából igen sikeresnek mondható, hiszen igen nagy ellenszélben folyt a kampány. Meg akartak bennünket fojtani, nem létezőnek kikiáltani, aminek ellenére nem tűntünk el, sőt jelentősen előretörtünk a 98-as választásokhoz képest.

Lássuk a két nagy örmény rivális választási eredményeit a számok tükrében.

Országos összesítés:

Az ARMENIA NÉPE Kulturális Egyesület összesen 129 jelöltet indított, 43725 szavazattal 58 mandátumot szerzett. Az eredményessége 44.9 %.

Az ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK Kulturális Egyesület 63 jelöltet indított, 32103 szavazattal 44 mandátumot szerzett. Az eredményessége 69 %.

Ezen számok egyértelműen mutatják, hogy az EÖGYKE lényegesen hatékonyabban szerepelt a választásokon, mint az ARMENIA.

Még sikeresebbnek mondhatjuk magunkat, ha megnézzük azokat a helyeket, ahol szemtől szembe állottak a két szervezet jelöltjei.

A két szervezet Budapest 14 kerületében és Szegeden állított egymással szemben jelölteket. Ezek összehasonlító elemzése igen tanulságos.

Választási körzet	EÖGYKE Indulók	EÖGYKE Befutók	ARMENIA Indulók	ARMENIA Befutók
Budapest I. kerület	5	5	5	0
Budapest II. kerület	5	5	8	0
Budapest III. kerület	4	2	4	0
Budapest V. kerület	5	2	5	3
Budapest IX. kerület	5	3	5	2
Budapest X. kerület	1	1	5	4
Budapest XI. kerület	5	4	5	0
Budapest XII. kerület	5	3	5	2
Budapest XIII. kerület	5	2	2	1
Budapest XIV. kerület	5	2	5	1
Budapest XV. kerület	2	2	5	2
Budapest XVI. kerület	5	2	5	3
Budapest XVIII. ker.	1	1	5	4
Szeged	5	5		0
Összesen	58	39	69	22

Megjegyzés: A hiányzó befutók a függetlenként indulók, vagy a Kilikia Egyesület jelöltjei közül kerültek ki.